

İlköğretim Öğrencilerinin Evdeki Müziksel Ortamları, Müzik Dersine Yönelik Tutumları ve Kişisel Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

The Relationships Between Home Musical Environments, Attitudes Towards Music Lessons and Personal Variables of Elementary School Students

Sabahat ÖZMENTEŞ**
Akdeniz Üniversitesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin, evdeki müziksel ortamları, müzik dersine yönelik tutumları ve kişisel değişkenleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesidir. Araştırma, Antalya'nın Kepez ilçesinde bulunan Göçerler İlköğretim Okulu ve Mareşal Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu'nda okuyan toplam 246 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler, Kişisel Bilgi Formu, Evdeki Müziksel Ortam Ölçeği ($\alpha = .85$) ve Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ($\alpha = .86$) aracılığı ile toplanmıştır. Evdeki Müziksel Ortam Ölçeği 3 boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar, "Evde Müzik Üretme" ($\alpha = .85$), "Evde Müzik Tüketme" ($\alpha = .75$) ve "Anne ve Babanın Konser Tutumu" ($\alpha = .84$) olarak adlandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ilköğretim öğrencilerinin evlerindeki müziksel ortamlarında özellikle müzik tüketme ve üretme boyutları ile müzik dersine yönelik tutumlarının arasında önemli ilişkiler bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Evdeki müziksel ortam, tutum, ilköğretim.

Abstract

The purpose of the study is to determine the relationships between home music environments, attitudes towards music lessons and personal variables of elementary school students. The study group includes 246 students who are attending Göçerler and Mareşal Fevzi Çakmak Elementary Schools in Antalya. In the study, data were collected by Personal Information Questionnaire, Home Musical Environment Scale ($\alpha = .85$) and Attitudes towards Music Lesson Scale ($\alpha = .86$). Home Music Environment Scale has 3 dimensions which are named as "Producing Music at Home" ($\alpha = .85$), "Consuming Music at Home" ($\alpha = .75$) and "Parent Attitudes Towards Music Concerts" ($\alpha = .84$). Findings indicated that there are positive and meaningful correlations between home musical environments especially music producing & consuming dimensions and attitudes towards music lessons.

Keywords: Home music environment, attitudes, elementary school

Summary

Purpose

In this study, the researcher examined the relationships between elementary school students' home music environments, attitudes towards music lessons and their personal variables.

* Yrd. Doç. Dr. Sabahat ÖZMENTEŞ, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Sınıf Öđretmenliđi A.D.
email: sabahatozmentes@gmail.com.

Results

In this study the data were collected by Personal Information Questionnaire, Home Musical Environment Questionnaire, $\alpha=.85$ and Attitudes towards Music Lesson Scale. Home Music Environment Questionnaire, which was developed by the researcher has 3 dimensions named as "Producing Music at Home" (i.e. singing & playing), "Consuming Music at Home" (i. e. listening to music) and "Parent Attitudes towards Music Concerts" (attending to music concerts i. e.). The sample consisted of 246 students from two Elementary Schools located in Antalya. In this research the data were analyzed through Anova, t, LSD tests and correlation.

The results indicated that there are significant differences between students' attitudes towards music lessons and their gender ($p<.001$). Female students had significantly higher points at "Attitudes towards Music Lesson Questionnaire" than male students. There are also significant differences between students' attitudes towards music lessons and their class levels ($p<.01$). LSD analyses revealed that 8th grade students had significantly lower points from the same Questionnaire than 4th, 5th, 6th, and 7th grade students.

The results also revealed significant differences between students' home musical environments and their gender ($p<.05$). Female students got significantly higher points from "Home Musical Environment Questionnaire" than male students. There are significant differences between students' home musical environments and their ages ($p<.01$). The students between 10-12 age groups had significantly higher points than the group of age 13-15. There are also significant differences between students' home musical environments and their mothers' academic background ($p<.01$). LSD analyses revealed that the students' whose mothers' are uneducated had significantly lower points from the students' home musical environment Questionnaire than the students whose mothers' were graduated from Elementary, Secondary, High School or University.

The results of the analysis revealed that there were positive correlations between attitudes towards music lessons and home music environment and its dimensions. The highest correlation occurred between the attitudes and "Consuming Music at Home" (.288, $p<.001$). The second highest correlation was between attitudes and "Producing Music at Home" (.215 $p<.001$).

Discussion

The findings indicated that there are positive correlations between attitudes towards music lessons and home music environment and its dimensions. This finding is supported the study results of Kirkpatrick (1962), Shelton (1965), Brand (1985), Gawlick (2002) and Mallet (2000). These researchers had found significant relationships between home musical environments and music lesson achievements, the development of selected musical skills.

As Nacaklı (2006) indicated in his research, the results of this research also showed significant differences between students' attitudes towards music lessons and their gender ($p<.001$). Female students had significantly higher points from "Music Attitudes towards Music Lesson Questionnaire" than male students.

The results also indicated that there are no significant relationships between students' home musical environments and their monthly income. The finding is not parallel to Shelton's (1965) findings who found that the families who have lower socio-economic status have poor home music environments. It can be said that Turkish families musical activities at home does not differ according to their socio economic status because listening to music, singing, or watching music programs on TV doesn't need higher levels of financial support.

The results also revealed that the students whose mothers' are uneducated had significantly lower points from the Home Musical Environment Questionnaire than the students whose mothers graduated from Elementary, Secondary, High Schools and Universities. There are also no significant differences between fathers' academic backgrounds and students' home music environments and their attitudes towards music lessons. It can be said that mothers are more

responsible for taking care of children than fathers and they are more dominant in shaping home musical environments than fathers.

Conclusion

The results of this study indicated that improving home musical environment is one of the factors enhancing the attitudes of elementary school students towards music lessons. That is why, it is suggested that music teachers in schools need to communicate with parents and help them to gain consciousness about the importance of home musical environment. It would be useful to underline the importance of listening to music, singing and playing activities at home for developing musical abilities and improving attitudes. Parents might be suggested to support musical learning and guiding their children to music. One of the biggest supports of parents in musical development would be singing to/with their children, buying them music toys and instruments, making them listen to music, encouraging them to make several musical activities at home.

Giriş

Eğitim ortamı, öncelikle eğitimin gerçekleştiği okul ve sınıflar olarak tanımlanabilirken, kişinin eğitiminde evdeki ortamının yapısı ve anne - babasının eğitimine olan katkısını göz ardı etmek oldukça zordur. Ev ortamı çocuğun gelişim ve eğitiminin öncelikle başladığı yerdir. Çocuk, yürüme, konuşma, sayılar ve şarkılar öğrenme gibi etkinlikler ile ilk olarak evde tanışır. Bu ortam çocuğun kişilik, özgüven ve yaratıcılık gelişimine sahne olmakla birlikte, bütün eğitim hayatına eşlik edebilecek olumlu ya da olumsuz izler bırakabilir. Bununla birlikte evdeki ortam, insan karakterini büyük oranda etkileyen bir faktör olarak da düşünülmektedir (Brand, 1985). Ev ortamının öğrencinin ödev yapma, ders çalışma, öğrenme ve sanatsal etkinliklerine uygun bir durumda bulunması, öğrencinin çalışmasına yoğunlaşmasını ve başarısının artmasını sağlayan etkenlerdir. Bu alanda yapılan araştırmalar evdeki ortamın, okul başarısı (Booth, 1999), öğrenci tutum ve beklentileri (Kifer, 1975), IQ (Bradley ve Calwell, 1990) ve yaratıcılıkları (Domino, 1979) ile önemli ilişkileri olduğunu göstermektedir.

Benzer biçimde, bir bireyin müziğe olan ilgisi, yeteneği ve tutumunun evdeki müziksel ortamı ile ilişkili olabileceği düşünülebilir. Evdeki müziksel ortam, "Evde, anne-baba, bakıcı ya da diğer aile bireylerinin, çocuklar ile birlikte yaptıkları müziksel etkinliklerin miktar ve niteliği" olarak tanımlanmaktadır (Brand, 1985). Müzik yeteneğinin, kalıtsal ve çevresel koşulların etkisi ile şekillendiği düşünülmektedir. Bu konuda 1900'lü yılların başında müzik psikolojisi alanındaki Seashore ve Schoen gibi araştırmacılar, müzik yeteneğinin yalnızca çocuğun ailesinden gelen kalıtsal özelliklere dayandığını belirterek, müziksel gelişimde çevrenin etkisini görmezden gelmişlerdir. Bununla birlikte daha sonraki yıllarda Shuter-Dyson, Gabriel, ve Gordon gibi araştırmacılar kalıtım ve ortam (çevre) özelliklerinin müzik yeteneği üzerinde birbirleri ile sürekli etkileşimli etkenler olduklarını belirtmişlerdir (Akt. Gawlick, 2002).

Evdeki müziksel ortam kavramı bu araştırmada, sosyal (aile) ve fiziksel ortam olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin evlerindeki sosyal müziksel ortamları, onların anne-baba, kardeş, bakıcı ya da diğer aile bireyleri tarafından müziksel etkinliklerin gerçekleştirilmesi ile oluşan ortamlarıdır. Çocuğun evdeki ortamında müziksel gelişim ve eğitiminin en büyük sağlayıcıları onların anne-babalarıdır. Bu bağlamda anne - babanın çocuğun eğitimine olan ilgisi ve katkısı, müzik eğitimi araştırmalarında ele alınan bir konu olmuştur (Creech ve Hallam, 2003; Lombardelli, 1995; O'Neill, 2003). Anne-babanın, ev ortamlarında çocuğun müziksel gelişimine olan katkı ve rolü, müziğe ilişkin tutum ve ilgisinin (konserlere gitme, çocuğu ile şarkı söyleme, ona müzik dinletme, bir çalgı çalma, çocuğunun bir çalgı çalmasını sağlama gibi) niteliği ve miktarı ile belli olmaktadır. Evdeki müziksel ortamın diğer boyutu olan evdeki müziksel fiziki ortam, evde müzik üretme (şarkı söyleme ve çalgı çalma) ve müzik tüketmeye (müzik dinleme) elverişli ortam ve teçhizatın (kaset, CD) bulunmasıdır.

Müziksel gelişim ve evdeki müziksel ortam arasındaki ilişkileri inceleyen Kirkpatrick (1962), öğrencileri evdeki müziksel ortamları açısından mükemmel-iyi, iyi-orta ve zayıf olmak üzere 3 gruba ayırmıştır. Evdeki müziksel ortamları *mükemmel-iyi* olan grupta diğer gruplara oranla anne - baba daha fazla şarkı söylemekte, çocuklar müzik konusunda diğer kardeşlerinden daha fazla yardım almakta, müzik çalgıları daha fazla çalınmakta, müzik dinleme cihazı aile üyeleri tarafından daha fazla kullanılmakta, bu çocuklar okul arkadaşlarından daha fazla şarkı öğrenmekte, okul öncesi öğretim kurumlarına gitmekte ve anne-babalarının müziksel geçmişi bulunmaktadır. Kirkpatrick (1962) ev müzik ortamları *iyi-orta* olan grupta müziksel etkinliklerin tek tük ve düzensiz olarak ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu gruptaki çocukların düzenli olarak yaptıkları müziksel etkinlikler televizyon seyretme ve televizyonda müzikli program seyretme şeklindedir. Bu grupta diğer müziksel etkinlikler ara sıra ya da nadiren gerçekleşmektedir. Evdeki *zayıf* müziksel ortam ise anne - babanın müziksel açıdan çocuklarına neredeyse hiç yardım ve destek sağlamadıkları ortam olarak tanımlanmıştır. Bu gruptaki çocukların düzenli olarak yaptıkları tek etkinlik televizyon seyretmektir. Bu grup içinde dikkat çeken bir başka özellik ise anne - babanın kendileri hakkında “Benim müziğe karşı yeteneğim yok, şarkı söyleyemiyorum” şeklindeki değerlendirmeleridir. Kirkpatrick (1962) bu düşünceye sahip olan anne-babaların olumsuz etkisinin, çocuğun müzikal olmaması sonucunu doğurduğunu vurgulamıştır.

Benzer bir yöntem ile Shelton, (1965) ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin müziksel tepkilerinin evdeki müziksel ortamlarındaki hangi faktörlerden etkilendiğini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmada müziksel tepkiler, şarkı söyleme (örn. çocuk şarkıyı kolayca öğreniyor ve temiz söylüyor mu?), tonları ayırt etme (örn. çocuk ince ve kalın sesleri birbirinden ayır edebiliyor mu?), müzik dinlemeye tepki verme (örn. çocuk müzik dinlerken müziğin üzerinde bıraktığı izlenimleri sözel ya da bedensel olarak gösteriyor mu?), ritim duygusu (örn. çocuk ritmik kalıpları hemen kavrayabiliyor mu, yavaş ve hızlı tempoları ayırabiliyor mu?), çalgı çalma (örn. çocuk çalgı çalmaktan zevk alıyor mu, çalgıda kendisi melodiler yaratabiliyor mu?), müziğe genel ilgi (örn. çocuk müzik ile uğraşmaktan zevk alıyor mu, boş zamanlarını müzik ile değerlendiriyor mu?) gibi alanlardaki yeteneği olarak tanımlanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin müziğe tepki düzeylerinin evde müzik dinleme olanağına sahip olmaları, evde çalgı çalınması, anne-babanın çocuğu ile birlikte herhangi bir müziksel etkinliği gerçekleştirmesi, evde müzik çalgısı kullanılma durumu, müzikle ilgilenen büyük kardeş olma durumu ve anne - babanın müziksel geçmişleri ile önemli ilişkileri olduğu bulunmuştur.

Aynı alanda çalışan bir başka araştırmacı olan Brand (1986), öğrencilerin evdeki müziksel ortamları ile müzik dersi başarıları arasında önemli ilişkiler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Benzer bir biçimde Gawlick (2002) araştırmasında evdeki müziksel ortam ve kalıtımın çocukların müzik yeteneklerine en fazla etki eden faktörler olduğunu belirtmiştir. Ayrıca araştırmacı erken çocukluk eğitiminde ebeveynlerin, yöneticilerin ve öğretmenlerin müzik yeteneği ve eğitimi konusunda eksikliklerinin bulunduğu altını çizmiştir. Özetle evdeki müziksel ortam ile ilgili araştırmalar incelendiğinde söz konusu kavramın müziksel yetenek, yatkınlık ve tepkilerin gelişiminde önemli etkileri olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan tutum kavramı, kısaca “psikolojik bir objeye yönelen olumlu ve olumsuz bir yoğunluk sıralaması ve derecelemesi” (Thurstone 1967’den aktaran Tavşancıl 2002: 65) olarak tanımlanabilirken Allport (1967) tutumu “yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumu” olarak tanımlamıştır (Allport 1967’den aktaran Tavşancıl 2002:65). Konu ile ilgili olarak Kağıtçıbaşı (2006:120) tutumların oluşmasında sosyal çevrenin rolünü vurgulamış ve insanın tutumlarının çoğunu başkalarından edindiğini belirtmiştir. Kağıtçıbaşı’na (2006:120) göre anne-baba, çocukların tutumlarının ilk kaynağıdır ve özellikle evde, çocuklar tutumlarının çoğunu anne-babalarının tutumlarını taklit ederek sahip olurlar. Bu açıdan ele alındığında anne - babalarının müziğe ilişkin tutumlarının, çocukların müzik ve müzik derslerine ilişkin tutumlarını belirleyici bir özelliğe sahip olabileceği söylenebilir. Benzer bir biçimde anne-babaların müziğe ilişkin tutumları

çocuklarının müziksel gelişimlerine olan katkıları hakkında önemli veriler sağlayabilir. Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin, evdeki müziksel ortamları, müzik dersine yönelik tutumları ve kişisel değişkenleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesidir. Bu amaçla gerçekleştirilmiş olan çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Antalya İli'nde bulunan ilköğretim öğrencilerinin evdeki müziksel ortamları ve müzik dersine yönelik tutumları hangi düzeydedir?
2. Öğrencilerin evdeki müziksel ortamları ile müzik dersine yönelik tutumları arasında önemli ilişkiler var mıdır?
3. Öğrencilerin evdeki müziksel ortamları ve müzik dersine yönelik tutumları onların kişisel değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2002:81).

Çalışma Grubu

Bu araştırma, Antalya'nın Kepez İlçesi'nde bulunan iki ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dahil olan okulların isimleri Göçerler İlköğretim Okulu ve Mareşal Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu'dur. Bu okullarda okuyan toplam 246 öğrenci araştırma grubunu oluşturmuştur. Bu gruba dahil olan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo1.
Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Demografik Özellikleri (n=246)

	f	%
Okul		
Mareşal Fevzi Çakmak İÖO	97	39,4
Göçerler İÖO	149	60,6
Yaş		
10-12	151	61,4
13-15	95	38,6
Cinsiyet		
Kız	109	44,3
Erkek	137	55,7
Sınıf		
4	55	22,4
5	62	25,2
6	64	26,0
7	32	13,0
8	33	13,4
Ailenin Aylık Gelir Düzeyi		
Aylık geliri bulunmuyor	5	2,0
500 TL ve az	93	37,8
500-1000 TL	116	47,2
1000-2000 TL	28	11,4
2000-3000 TL	1	,4
3000 TL ve üstü	3	1,2
Anne Öğrenim Durumu		
Hiç okula gitmemiş	16	6,5
İlkokul	172	69,9
Ortaokul	34	13,8
Lise	16	6,5
Üniversite	8	3,3
Baba Öğrenim Durumu		
Hiç okula gitmemiş	3	1,2
İlkokul	143	58,1
Ortaokul	52	21,1
Lise	36	14,6
Üniversite	11	4,5
Yüksek Lisans	1	,4

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, Kişisel Bilgi Formu, bu araştırmada kullanılmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Evdeki Müziksel Ortam Ölçeği (EMÖ) ve Özmenteş (2005) tarafından geliştirilmiş olan Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (MDTÖ) aracılığı ile toplanmıştır. Bu ölçeklere ilişkin bilgiler aşağıda sırasıyla sunulmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin okul, cinsiyet, yaş, sınıf, aile gelir düzeyi, anne ve baba öğrenim durumu gibi demografik özelliklerinin ölçülmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, kapalı uçlu sorulardan oluşmuş bir bilgi toplama aracıdır.

Evdeki Müziksel Ortam Ölçeği (EMÖ)

EMÖ, bu araştırmada kullanılmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı, öğrencinin kendisi ve ailesi tarafından biçimlenen evdeki müziksel ortamını ölçmektir. Bu aşamada öncelikle ölçmeye konu olan "Evdeki Müziksel Ortam" değişkenin sınırları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra ilgili literatür taranmış, evdeki müziksel ortam ve müzik eğitimi araştırmalarında kullanılan söz konusu kavram ile ilgili çeşitli değişkenler araştırılmıştır. Ayrıca, Brand (1985) tarafından geliştirilen ve güvenilirliği $\alpha=.86$ olarak bulunmuş olan Home Music Environment Scale (HOMES) adlı ölçek incelenmiştir. Brand (1985) tarafından geliştirilen ölçek ile bu araştırmada uygulanan ölçek arasında temel bir farklılık bulunmaktadır. HOMES öğrencilerin evlerindeki müziksel ortamı ölçmek amacı ile onların ebeveynlerine uygulanan bir ölçektir. Buna karşılık araştırmacı tarafından geliştirilen EMÖ doğrudan ilköğretim öğrencilerine uygulanmak üzere hazırlanmıştır. Ölçekte öğrencilerin evde müzik dinleme, şarkı söyleme ya da anne-babalarının konsere gitme, vb. gibi davranışlarının sıklık derecesinin ölçülmesi hedeflenmiştir. 13 maddeden oluşan ve beşli dereceleme kategorisine sahip olan bu ölçekteki maddeler; Her zaman =5 puan, Çoğu zaman= 4 puan, Ara sıra= 3 puan, Nadiren= 2 puan, Hiçbir zaman= 1 puan şeklinde puanlanmıştır. Piyano alanında görev yapan iki öğretim üyesi ve viyolonsel alanında görev yapan bir öğretim üyesinden alınan görüşler doğrultusunda ölçeğin içerik ve biçim açısından düzeltmeleri gerçekleştirilmiş ve pilot denemeye hazır duruma getirilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, Antalya İli'nde bulunan Göçerler İlköğretim Okulu'nda okuyan toplam 220 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile incelenmiştir. Ölçeğe ilişkin KMO değeri ,835 ve Bartlett testi değeri (1100,319) anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). Ölçekte özdeğeri (eigen value) 1'den büyük olan 3 faktör bulunduğu anlaşılmıştır. Faktörlerin özdeğerlerinin dağılımı şu şekildedir: Birinci faktör 4.879, ikinci faktör 1.573 ve üçüncü faktör 1.361'dir. Ölçeğin toplam varyansının (cumulative) % 60.107 olduğu anlaşılmıştır. Birinci faktördeki 6 maddenin faktör yüklerinin 0.77 ile ve 0.66, ikinci faktördeki 5 maddenin faktör yüklerinin 0.79 ile 0.50, üçüncü faktördeki 2 maddenin faktör yüklerinin ise 0.90 ile 0.91 arasında değiştiği saptanmıştır.

Ölçekte yer alan maddelerin 3 faktöre nasıl dağıldıkları eksen rotasyonu yöntemlerinden Varimax Metodu ile belirlenmiştir. Bu faktörler; birinci faktör, "Evde Müzik Üretme" (şarkı söyleme, çalgı çalma); ikinci faktör, "Evde Müzik Tüketme" (müzik dinleme), üçüncü faktör ise "Anne ve Babanın Konser Tutumu" şeklinde isimlendirilmiştir. Bununla birlikte faktörler arası korelasyonlar bulunmuştur. Buna göre en yüksek korelasyon, "Evde Müzik Üretme" (şarkı söyleme, çalgı çalma) ve "Evde Müzik Tüketme" (müzik dinleme) faktörleri arasındadır (0.564). Bu faktörlerden "Evde Müzik Tüketme" (müzik dinleme) ve "Anne-Babanın Konser Tutumu" arasında 0.256'lık bir ilişki, "Evde Müzik Üretme" (şarkı söyleme, çalgı çalma) ve "Anne-Babanın Konser Tutumu" arasında 0.246'lık bir ilişki bulunmuştur. Faktörler arasındaki korelasyon .001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Ölçekte bulunan her bir maddeden alınan puanlar ile ölçeğin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklamak üzere hesaplanan madde toplam korelasyonlarının .292 ile .671 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin birinci faktörü olan "Evde Müzik Üretme" (şarkı söyleme, çalgı

çalma) faktörünün Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .845, ikinci faktör olan “Evde Müzik Tüketme” (müzik dinleme) faktörünün Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .754, üçüncü faktör olan “Anne-Babanın Konser Tutum’unun” Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .841 olarak bulunmuştur. Evdeki Müziksel Ortam Ölçeği’nin (EMÖ) tamamının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .855 olarak hesaplanmıştır.

Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (MDTÖ)

Özmenteş (2005) tarafından geliştirilen bu ölçek Likert tipindedir. Beşli dereceleme kategorisine sahip olan ölçekte maddeler; Kesinlikle katılıyorum= 5 puan, Katılıyorum= 4 puan, Az katılıyorum= 3 puan, Katılmıyorum= 2 puan, Kesinlikle katılmıyorum= 1 puan şeklinde puanlanmıştır (Özmenteş,2005). Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları İzmir Buca İlköğretim Okulu’nda 4. ve 5. sınıflarda okuyan 248 öğrenciyle yapılmıştır. MDTÖ’nün yapı geçerliği faktör analizi ile incelenmiştir. Bunun sonucunda ölçeğin maddelerinin tek faktörde toplandığı görülmüştür. MDTÖ’nün Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha = .86$ olarak bulunmuştur (Özmenteş 2005).

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasına geçilmeden önce Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra ölçekler belirlenen okul ve sınıflarda, ders saatleri dahilinde, okullarda bulunan müzik öğretmenleri tarafından uygulanmıştır. Eksik veya yanlış doldurulmuş 4 adet ölçek çıkarılarak araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Verilerin Analizi

Örnekleme dahil olan öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacı ile frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır. Bu işlemin ardından öğrencilerin EMÖ ve MDTÖ puanlarının ortalamalarının betimlenmesi amacı ile standart sapma (SS) ve ortalamalar (X) hesaplanmıştır.

EMÖ ve MDTÖ puanlarının okul, cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere ilişkisiz gruplar t - testi uygulanmıştır. EMÖ ve MDTÖ puanlarının sınıf, aylık ortalama gelir düzeyi, anne ve baba öğrenim durumu değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak amacı ile Post-Hoc analiz tekniklerinden biri olan LSD testinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin EMÖ ve EMÖ alt ölçekleri ile MDTÖ puanlarına ait minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

EMÖ ve EMÖ Alt Ölçekleri ile MDTÖ Puanlarına Ait Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçekler	Minimum	Maksimum	X	SS
EMÖ	13	64	38,05	10,32
“Evde Müzik Üretme”	6	30	16,01	6,25
“Evde Müzik Tüketme”	5	25	16,57	4,27
Anne-Babanın Konser Tutumu	2	10	3,95	2,09
MDTÖ	27	106	82,83	14,89

Tablo 2'ye göre öğrencilerin EMÖ puanlarının ortalamasının 38.05 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin MDTÖ puanlarının ortalaması 82,83 olarak bulunmuştur. EMÖ alt boyutları ile MDTÖ puanları arasındaki ilişkilerin anlaşılabilmesi amacıyla iki ölçekten alınan puanların Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Buna göre öğrencilerin MDTÖ puanları ile en yüksek ilişkiye sahip olan faktörün "Evde Müzik Tüketme" (müzik dinleme) faktörüne ait olduğu görülmüştür (.288, $p < .001$). MDTÖ puanları ile ikinci yüksek ilişki ise "Evde Müzik Üretme" (şarkı söyleme ve çalma) faktörüne aittir (.215 $p < .001$). MDTÖ puanları ile "Anne-Babanın Konser Tutumu" faktörü arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır (.082, $p > .005$).

Araştırmanın bir diğer sorusu, öğrencilerin EMÖ ve MDTÖ puanlarının onların kişisel değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin EMÖ ve MDTÖ puanlarının okullarına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğinin anlaşılması amacıyla t- testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin EMÖ puanları onların okullarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t = 1.169$; $p > .05$). EMÖ alt boyutlarına yapılan t - testi sonucunda "Evde Müzik Üretme" boyutu okula göre anlamlı farklılık göstermiştir ($t = 2.724$; $p < .01$). Mareşal Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu'nda okuyan öğrencilerin ($X = 17.34$) "Evde Müzik Üretme" boyutundan aldıkları puanlar, Göçerler İlköğretim Okulu'nda okuyan öğrencilerin aynı boyuttan aldıkları puanlardan anlamlı derecede daha yüksek olarak bulunmuştur. "Evde Müzik Tüketme" ($t = .061$; $p > .05$) ve "Anne-Baba Konser Tutumu" boyutları ($t = -1.631$; $p > .05$) okullara göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Bununla birlikte öğrencilerin, MDTÖ puanları da onların okullarına göre önemli farklılık ($t = .133$; $p > .05$) göstermemektedir.

Öğrencilerin EMÖ ve MDTÖ puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğinin anlaşılması amacıyla t - testi yapılmıştır. İlgili veriler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre MDTÖ ve EMÖ Puanlarına Yapılan t - Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	SD	T	Önem Denetimi
EMÖ	Kız	109	39.83	9.54	244	2.433	.016
	Erkek	137	36.64	10.73			
MDTÖ	Kız	109	87.42	12.37	244	4.473	.000
	Erkek	137	79.12	15.74			

Tablo 3'ten elde edilen verilere göre öğrencilerin EMÖ puanları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t = 2.433$; $p < .05$). Kız öğrencilerin EMÖ puanları erkek öğrencilere göre önemli oranda yüksek bulunmuştur. EMÖ alt boyutlarına yapılan t - testi sonucunda "Evde Müzik Tüketme" boyutu cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermiştir ($t = 4.934$; $p < .001$). Kız öğrencilerin bu boyuttan aldıkları puanlar erkek öğrencilerden anlamlı derecede farklı bulunmuştur. "Evde Müzik Üretme" ($t = .588$; $p > .05$) ve "Anne-Baba Konser Tutumu" boyutları ($t = .026$; $p > .05$) cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Bununla birlikte öğrencilerin, MDTÖ puanları onların cinsiyetlerine göre önemli farklılık ($t = 4.473$; $p < .001$) göstermektedir. Kız öğrencilerin MDTÖ puanları, erkek öğrencilere göre önemli oranda yüksek olarak bulunmuştur.

Tablo 4.

Öğrencilerin Yaşlarına Göre EMÖ ve MDTÖ Puanlarına Yapılan t - Testi Sonuçları

	Yaş	N	\bar{X}	S	SD	T	Önem Denetimi
EMÖ	10-12	151	39.5	9.71	244	2.808	.005
	13-15	95	35,75	10.89			
MDTÖ	10-12	151	83,84	14,27	244	1,349	.179
	13-15	95	81,22	15,77			

Tablo 4'ten elde edilen verilere göre öğrencilerin EMÖ puanları yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t=2.808$; $p<.01$). EMÖ alt boyutlarına yapılan t - testi sonucunda "Evde Müzik Üretme" boyutu öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermiştir ($t=4.579$; $p<.001$). 10-12 yaş grubunda bulunan öğrencilerin ilgili boyuttan aldıkları puanlar ($X=17.40$), 13-15 ($X=13.40$) yaş grubunda bulunan öğrencilerin ilgili boyuttan aldıkları puanlara göre önemli oranda yüksek bulunmuştur. "Evde Müzik Tüketme" ($t=1.190$; $p>.05$) ve "Anne-Baba Konser Tutumu" boyutları ($t=-.492$; $p>.05$) öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Öğrencilerin MDTÖ puanları da onların yaşlarına göre önemli farklılık göstermemektedir ($t=.179$; $p>.05$)

Tablo 5.

Öğrencilerin Sınıflarına Göre MDTÖ Puanlarına Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Sınıf	N	X	S	VK	KT	KO	SD	F	Önem Denetimi
4	55	84,14							
5	62	84,48	15,13						
6	64	82,21	12,35	G Arası	3544,68		4		
7	32	87,62	15,35	G. İçi	50835,48	886,17	241	4,20	,003
MDTÖ 8	33	74,09	11	Toplam	54380,16	210,936	245		
Toplam	246	82,83							

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda öğrencilerin MDTÖ puanları onların sınıflarına göre önemli farklılık göstermektedir ($F=4.201$; $p<.01$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla yapılan LSD sonuçlarına göre 8. ($X=74.09$) sınıfta okuyan öğrencilerin MDTÖ puan ortalamaları 4 ($X=84.14$), 5 ($X=84.48$), 6 ($X=82.21$) ve 7. ($X=87.62$) sınıfta okuyan öğrencilere göre önemli derecede düşük bulunmuştur. Öğrencilerin EMÖ puanları onların sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($F=1.804$; $p>.05$). EMÖ alt boyutlarına yapılan varyans analizi sonucunda "Evde Müzik Üretme" boyutu, öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermiştir ($F=3.993$; $p<.01$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla yapılan LSD sonuçlarına göre 4. ($X=16.96$) ve 5. ($X=18.06$) sınıfta okuyan öğrencilerin ilgili boyuttan aldıkları puan ortalamaları 6. ($X=14.40$) ve 8. ($X=14.18$) sınıfta okuyan öğrencilere oranla anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. "Evde Müzik Tüketme" ($F=1.787$; $p>.05$) ve "Anne-Baba Konser Tutumu" boyutları ($t=1.590$; $p>.05$), öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

Öğrencilerin EMÖ ve MDTÖ puanlarının onların aylık gelir düzeylerine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğinin anlaşılması amacıyla ilgili ölçeklere tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin EMÖ puanları, ($F= 1.874$; $p>.05$) EMÖ alt boyutu olan "Evde Müzik Üretme" ($F= 1.843$; $p>.05$), "Evde Müzik Tüketme" ($F= 1.772$; $p>.05$) ve "Anne-Baba Konser Tutumu" ($F= 1.874$; $p>.05$), onların ailelerinin aylık ortalama gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Öğrencilerin MDTÖ ($F= .232$; $p>.05$) puanları da onların ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

Tablo 6.

Öğrencilerin Anne Öğrenim Durumuna Göre EMÖ Puanlarına Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.

	Anne Öğrenim	N	X	S	VK	KT	KO	SD	F	Önem Denetimi
	Hiç okula gitmemiş	16	31,56	9,14						
EMÖ	İlkokul	172	37,48	10,13	G Arası	1519,44		4		
	Ortaokul	34	42,38	9,55	G.İçi	24609,75	379,862	241	3,720	,006
	Lise	16	39,56	11,19	Toplam	26129,20	102,115	245		
	Üniversite	8	36,57	11,41						
	Toplam	246	38,05	10,32						

Öğrencilerin EMÖ ve MDTÖ puanlarının onların anne öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğinin anlaşılması amacıyla ilgili ölçeklere tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin EMÖ puanları ($F= 3.720$; $p<.01$) ile EMÖ alt boyutu olan “Evde Müzik Üretme” ($F= 3.463$; $p<.01$) ve “Evde Müzik Tüketme” ($F= 2.885$; $p<.05$) boyutları, onların anne öğrenim durumlarına göre önemli farklılıklar göstermektedir. Yapılan LSD sonuçlarına göre anneleri hiç okula gitmemiş olan öğrencilerin ($X= 31.56$) EMÖ puanları, anneleri ilkokul ($X= 37.48$), ortaokul ($X= 42.48$), lise ($X=39.56$) ve üniversite mezunu ($X=41.87$) olan öğrencilere oranla önemli derecede düşük olarak bulunmuştur. Ayrıca anneleri hiç okula gitmemiş ($X=14.75$) ve ilkokul mezunu ($X=15.41$) olan öğrencilerin “Evde Müzik Üretme” boyutu puanları, anneleri ortaokul ($X= 18.76$), ve üniversite ($X=20,37$) mezunu olan öğrencilere oranla önemli derecede düşüktür. Anneleri hiç okula gitmemiş olan öğrencilerin ($X= 13.75$) “Evde Müzik Tüketme” boyutu puanları, anneleri ilkokul ($X= 16.47$), ortaokul ($X= 17.88$) ve lise mezunu ($X= 17.56$) olan öğrencilere oranla önemli derecede düşük olarak bulunmuştur. Bununla birlikte EMÖ alt boyutu olan “Anne-Baba Konser Tutumu” ($F= 1.675$; $p>.05$) ve MDTÖ puanları ($F=.657$; $p>.05$), onların anne öğrenim durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

Öğrencilerin EMÖ ve MDTÖ puanlarının onların, baba öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğinin anlaşılması amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin EMÖ puanları ($F= 1,409$; $p>.05$), EMÖ alt boyutu olan “Evde Müzik Üretme” ($F= 1.620$; $p>.05$), “Evde Müzik Tüketme” ($F= .490$; $p>.05$) ve “Anne-Baba Konser Tutumu” ($F= .903$; $p>.05$), onların baba öğrenim durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Öğrencilerin MDTÖ ($F= .815$; $p>.05$) puanları da onların baba öğrenim durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, ilköğretim öğrencilerinin evlerindeki müziksel ortamları, özellikle müzik tüketme ve üretme boyutları ile müzik dersine yönelik tutumlarının arasında önemli ilişkiler bulunmaktadır. Bu sonuç Kirkpatrick (1962), Shelton (1965), Brand (1985), Gawlick (2002) ve Mallet’in (2000) araştırmalarını desteklemektedir. Bu araştırmalarda evdeki müziksel ortamın müzik dersi başarısı ve çeşitli müziksel becerilerin gelişimi ile önemli ilişkileri olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin evdeki müziksel ortamları ile müzik dersine yönelik tutumlarının, onların kişisel değişkenleri ile olan ilişkileri incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puanlarının, okullarına göre anlamlı farklılıklar göstermediği anlaşılmıştır. Bu durumun iki okuldaki müzik öğretmeninin aynı müzik programını uygulaması, öğrencilerine yönelik yaklaşımlarının benzerlik göstermesi veya okulun fiziksel şartlarının müzik eğitimine uygunluğunun birbirine yakın olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Öğrencilerin EMÖ puanları ve “Evde Müzik Tüketme” alt boyutu cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Kız öğrencilerin bu boyuttan aldıkları puanlar, erkek öğrencilerden anlamlı derecede farklı bulunmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin MDTÖ puanları da onların cinsiyetlerine göre önemli farklılık göstermektedir. Kız öğrencilerin MDTÖ puanları, erkek öğrencilere göre önemli oranda yüksek olarak bulunmuştur. Bu bulgu Naçakçı'nın (2006) bulgularını desteklemektedir. Naçakçı araştırmasında kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre önemli oranda yüksek olduğunu bulmuştur.

Öğrencilerin EMÖ puanları ve EMÖ alt boyutu olan “Evde Müzik Üretme” boyutu onların yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermiştir. 10-12 yaş grubunda bulunan öğrencilerin ilgili boyuttan aldıkları puanlar, 13-15 yaş grubunda bulunan öğrencilerin ilgili boyuttan aldıkları puanlara göre önemli oranda yüksek bulunmuştur. Bu durumda yaşları küçük olan öğrencilerin evde aileleri ile birlikte şarkı söyleme ve çalgı çalma gibi etkinliklere ayırdıkları zamanın, yaşları daha büyük olan öğrencilerden daha fazla olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin MDTÖ puanları, onların sınıflarına göre önemli farklılık göstermektedir. 8. sınıfta okuyan öğrencilerin MDTÖ puan ortalamaları 4, 5, 6 ve 7. sınıfta okuyan öğrencilere göre önemli derecede yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin sınıfları yükseldikçe müzik dersine yönelik tutumları da düşmektedir. Evdeki müziksel ortamın sınıf ve yaşça küçük olan öğrencilerde “daha iyi” (Kirkpatrick, 1962) olması, öğrencilerin ailelerinin müzik ile ilgili konularda çocukları küçük yaşta iken daha fazla destek vermeleri şeklinde açıklanabilir. Öğrencilerin sınıf ve yaşları büyüdükçe diğer kuramsal derslerinin ve sınavlarının arttığı, dolayısıyla evdeki müziksel ortamın ve müzik dersine yönelik tutumların bu sebepten dolayı düşüş gösterdiği sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin EMÖ puanları, onların ailelerinin aylık ortalama gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Bu bulgular Shelton'un (1965) bulguları ile paralellik göstermemektedir. Shelton (1965) araştırmasında sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin evdeki müziksel ortamlarının diğer ailelere oranla daha zayıf olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın bu sonucunun, evde müzik dinleme, şarkı söyleme ya da televizyonda müzikli programlar seyretme gibi etkinliklerin ekonomik olarak aileleri yıpratmayacak etkinlikler olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Benzer bir biçimde öğrencilerin MDTÖ puanları da onların ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu bulgu, araştırmasında öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında gelir düzeylerinin bir etkisinin bulunmadığı sonucuna varan Naçakçı'nın (2006) bulgularını desteklemektedir.

Öğrencilerin EMÖ puanları ile EMÖ alt boyutu olan “Evde Müzik Üretme” ve “Evde Müzik Tüketme” boyutları onların anne öğrenim durumlarına göre önemli farklılıklar göstermektedir. Anneleri hiç okula gitmemiş olan öğrencilerin EMÖ puanları, anneleri ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin puanlarına oranla önemli derecede düşük olarak bulunmuştur. Ayrıca anneleri hiç okula gitmemiş ve ilkökul mezunu olan öğrencilerin “Evde Müzik Üretme” boyutu puanları, anneleri ortaokul ve üniversite mezunu olan öğrencilere oranla önemli derecede düşüktür. Anneleri hiç okula gitmemiş olan öğrencilerin “Evde Müzik Tüketme” boyutu puanları, anneleri ilkökul, ortaokul ve lise mezunu olan öğrencilere oranla önemli derecede düşük olarak bulunmuştur. Öğrencilerin MDTÖ puanları da anne öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu bulgu Naçakçı'nın (2006) bulgusunu desteklemektedir.

Öğrencilerin EMÖ ve MDTÖ puanları, baba öğrenim durumlarına göre önemli farklılıklar göstermemektedir. Bu bulgu da Naçakçı'nın (2006) bulgularını desteklemektedir. Buna göre annenin eğitim düzeyinin, çocuğun evdeki müziksel ortamını ve müzik dersine yönelik tutumunu daha çok belirleyen bir etken olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçtan annelerin çocukları ile daha fazla ilgilenmelerinden dolayı evdeki müziksel ortamlarını daha fazla şekillendirdikleri, dolayısıyla müzik dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkiledikleri sonucuna varılabilir.

Araştırma sonuçlarına göre evdeki müziksel ortamın geliştirilmesinin müzik derslerine ilişkin tutumların arttırılmasında önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Konuyla ilgili olarak Sosniak (1985) müziksel gelişimde çocukların müziğe değer verilen bir çevrede yetişmeleri, müziğin günlük hayatın değişmez bir parçası olarak algılanması ve müzik dinleme etkinliklerine oldukça önem verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda okul öncesi, sınıf ve müzik öğretmenleri, öğrencilerin ailelerini bu konu ile ilgili bilinçlendirmelidir. Öğrencilerin müziksel gelişimleri ile ilgili öğretmen-aile iletişimi ve işbirliği sağlanmalıdır. Öğrencilerin müziksel gelişimlerinde ve müzik dersine yönelik olumlu tutumlar edinmelerinde evdeki müzik dinleme, şarkı söyleme ve çalgı çalma gibi etkinliklerin önemi vurgulanmalıdır. Ailelerin evde çocuklarının diledikleri zamanlarda müziksel etkinlikler ile uğraşmalarına engel olmamaları ve onları müziğe daha çok yönlendirmeleri sağlanmalıdır. Ebeveynler erken çocukluktan itibaren çocuklarına şarkı söyleme, onlara müzikli oyuncaklar, çalgılar alma, onlara müzik dinletme gibi etkinliklerde bulunarak çocuklarının müziksel gelişimlerine en büyük desteklerden birini sağlayacaklardır. Bununla birlikte evdeki müziksel ortam ile ilgili ülkemizde araştırmaların sınırlılığı göz önüne alınarak konu ile ilgili araştırmalar yapılmalıdır. Evdeki müziksel ortamların öğrencilerin şarkı söyleme, işitme, yaratıcılık, çalgı çalma gibi becerilerinin gelişimi ile olan ilişkileri araştırılmalıdır.

Kaynakça

- Brand, M. (1985). Development and validation of home musical environment scale for use at the elementary level. *Psychology of Music*, 13(1), 40-48.
- Brand, M. (1986). The relationship between home musical environment and selected musical attributes of second grade children. *Journal of Research in Music Education*, 34(2), 111-120.
- Bradley, R. H. & Caldwell B. M. (1980). The relation of home environment, cognitive competence and IQ among males and females. [Online] Retrieved on 08-August-2009 at URL: <http://www.jstor.org/pss/1129555>.
- Booth, M. Z. (1999). The home environment and school achievement: A longitudinal study of primary school children in swaziland. [Online] Retrieved on 08-August-2009 at URL: <http://www.eric.ed.gov>.
- Creech, A & Hallam S. (2003). Parent-pupil-teacher interactions in instrumental music tuition: a literature review. *British Journal of Music Education*, 20(1), 29-44.
- Domino, G. (1979). Creativity and the home environment. [Online] Retrieved on 08-August-2009 at URL: <http://gcq.sagepub.com/cgi/content/abstract/23/4/818>.
- Gawlick, B. (2002). *Early Childhood Music Education in Four Preschool Settings: The Influence of Classroom Musical Environment, Music Instruction and Home Musical Environment on Young Childrens Developmental Music Aptitude and Music Performance Competence*. Unpublished doctoral dissertation, New England Conservatory of Music Boston, MA.
- Kağıtçıbaşı Ç. (2006). *Yeni İnsan ve İnsanlar (10. Baskı)*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Kifer, E. (1975). The relationships between academic achievement and personality characteristics: A quasi longitudinal study. *American Educational Research Journal*, 12(2), 191-210.
- Kirkpatrick, W.C. (1962). *The Relationships Between the Singing Ability of Prekindergarten Children and Their Home Musical Environment*. Unpublished doctoral dissertation, University Of Southern California. LA.
- Lomberdelli, S. (1995). *The Effect of Parental Involvement on The Performance Achievement of Middle School Instrumental Students*. Unpublished thesis, Graduate Division of Rowan College.

New Jersey.

- Mallet, C. (2000). *An Examination of Parent Caregiver Attitudes toward Music Instruction: The Nature of the Home Music Environment and their Relationship to the Developmental Music Aptitude of Preschool Children*. Unpublished doctoral dissertation, The Graduate College in the University of Nebraska.
- Nacakçı, Z. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, 26-28 Nisan 2006, Denizli.
- O'Neill A.A.M. (2003). *Parent As Home Teacher Of Suzuki Cello, Violin, And Piano Students Observation And Analyses Of Suzuki Method Practice Sessions*. Unpublished doctoral dissertation, The Ohio State University, Ohio.
- Özmenteş, G. (2005). "Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin Müziksel Beceriler, Müzik Dersine İlişkin Tutumlar ve Müzik Yeteneğine İlişkin Özgüven Üzerindeki Etkileri." Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özmenteş, G., Özmenteş, S. (2009). Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum, Bireysel Özellikler ve Performans Düzeyi İlişkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 353-360.
- Özmenteş, S. (2007). "Çalgı Çalışma Sürecinde Özdüzenlemeli Öğrenme ile Duyuşsal Özellikler ve Performans Düzeyi İlişkileri." Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Shelton, J.S. (1965). *The influence of home musical environment upon musical response of first grade children*. Unpublished doctoral dissertation, George Peabody College for Teachers, Michigan.
- Sosniak, L. A. (1985). Learning to be a concert pianist. In B. S. Bloom (Eds.), *Developing talent in young people* (pp.19-67). United States: Ballantine Books.